

[Avaleht](#) > ... > [Kohtuasja Algamine](#) > [Õigusabi](#) > Italy

Õigusabi

Itaalia

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?

(Õiguslikud allikad) – Õigusnormid, mis reguleerivad kohtumenetluse kulude liike ja nendega seotud toiminguid, sealhulgas tasuta õigusabi, on kõikehõlmavalt sätestatud presidendi 30. mai 2002. aasta dekreedis nr 115 (ametlik väljaanne nr 139/2002), mida on viimati muudetud 7. märtsi 2019. aasta seadusandliku dekreediga nr 24 (ametlik väljaanne nr 72, 26.03.2019, laiendades tasuta õigusabi tagaotsitavatele, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa vahistamismääruse täitmise menetlust), millega konsolideeritakse õigusabikulusid käsitlevad õigusnormid (artiklid 74–145, eriti artiklite 74–89 ühissätted, erisätted tasuta õigusabi kohta tsiviilkohtu-, haldus-, auditeerimis- ja maksumenetluses, artiklid 119–145).

13. juuni 1942. aasta seadus nr 794 muudetud redaktsioonis reguleerib tsiviil-, kaubandus-, haldus- ja maksuasjade menetlemise eest võetavaid advokaaditasusid. Individuaalsete õigusteenuste tasusid makstakse ministri 1994. aasta määrusega nr 585 kehtestatud tariifide alusel.

(Menetluskulud) – Tsiviil- ja kaubandusajade menetlemise kulud laias tähenduses hõlmavad nii menetluskulusid kui ka õigusesindaja kulusid ja tasusid.

Menetluskulud koosnevad riigilõivust asja kohtuasjade registrisse kandmise eest ja muudest tekkida võivatest kuluartiklitest (nt eksperdiarvamuste kulud ja dokumentide ärakirjade tegemise tasud).

2002. aasta konsolideeritud redaktsioonis nr 115 osutatud riigilõiv tuleb tasuda menetluse, sealhulgas pankrotimenetluse ja hagita menetluse igas astmes, kui selle maksmisest ei ole seadusega sõnaselgelt vabastatud.

Riigilõivu ei tule tasuda eelkõige isiku perekonna ja tsiviilõigusliku seisundiga seotud menetlustes, mis on sätestatud tsiviilkohtumenetluse seadustiku IV raamatus (nt kooselu lõpetamise asjad, alaealistega seotud sätted; abikaasade varasuhted; pagulasseisundi tunnustamine), ennetavate meetmete menetlustes (nt aresti kohaldamine võlgade tagamiseks); kinnistusraamatu toimingutes, üleandmise ja vabastamise täitmisele pööramise menetlustes, lapsele elatise maksmisega seotud menetlustes, kõikides lapsi käsitlevates menetlustes (nt vanema hooldusõigusega seotud menetlused) ning konkurentsi- ja kohtualluvuse normide puhul.

Pool peab vabastuse põhjused nõuetekohaselt esitama menetluse algatamise dokumendi kokkuvõttes.

Riigilõivu ei tule tasuda, kui tegemist on kriminaalmenetluses esitatava tsiviilhagiga kahju hüvitamise nõudes, kui taotletakse üksnes kuriteo toimepanija süüdimõistmist. Kui taotletakse hüvitist, kasvõi ajutiselt, tuleb riigilõiv tasuda, kui taotlus rahuldatakse. Lõivu suurus ulatub 62 eurost kuni 930 euroni olenevalt nõude laadist ja väärtusest.

(Maksekohustused) – Kumbki pool peab tasuma tema enda täidetavate või taotletavate menetlusdokumentide kulud ning maksuma kohtuprotsessis vajalike dokumentide eest, kui õigusnormid seda nõuavad või kohtunik nii määrab (nt eksperdiarvamuste tasud). Kui poolel on õigus tasuta õigusabile, kannab kulud riik.

Riigilõivu peab tasuma pool, kes algatab kohtumenetluse, esitab esialgse edasikaebuse või täitemenetluses

loovutamise- või müümistaotluse.

Nõude väärtus esitatakse menetluse algatamise dokumendi kokkuvõttes. Pool, kes muudab avaldust, esitab vastunõude või astub sõltumatult menetlusse, millega kaasneb nõude väärtuse suurenemine, peab maksma täiendava lõivu.

(Kulude väljamõistmise kriteerium) – Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 91 sätestatud üldpõhimõtte kohaselt mõistab kohtunik kohtuotsusega kohtuvaidluse võitnud poole menetluskulud välja kaotanud poolelt. Kohtukulude tasumine on kohtuniku otsustada ja ta võib vaidluse üldist tulemust arvesse võttes need välja mõista osaliselt või täielikult. Ta peab arvestama, mil määral on nõue tervikuna põhjendatud. Otsuse võib vaidlustada.

Kaotanud pool peab hüvitama võitnud poole õigusnõustaja kulud ja tasud ning kohtu määratud või tunnistama kutsutud ekspertidele kohtuniku poolt määratud tasud. Kaotanud pool peab kandma ka muud menetlusega seotud kulud, mis tasutakse kohtusekretäriile koos kohtuotsuse teatavakstegemise kuludega.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Itaalia õigussüsteemis hõlmab tasuta õigusabi instituut, millega kaitstakse piisavate rahaliste vahenditeta kodanikke, kelle hagi/avaldus ei ole ilmselgelt põhjendamatu, ning kohtumenetluseks alust andva olukorra või asjaolu tekkimisel seaduslikult Itaalias elavaid välisriigi kodanikke ja kodakondsuseta isikuid (presidendi dekreedid nr 115/2002 artikkel 119), selliste isikute vabastamist teatavate kulude (*spese prenotate a debito* ehk ette tasutavad kohtukulud) kandmisest ja ülejäänud kulude kandmist riigi poolt.

Tasuta õigusabi saamise õiguse korral ei tule teatavaid tasusid maksta, samal ajal kui teised maksab riik. Esimesed hõlmavad riigilõivu, kindlasummalisi kulusid ametliku taotluse korral teavitamise eest, teatavaid tasusid (registritasud, hüpoteegi ja kinnistu registreerimise tasud) ja ära kirjade tegemise tasusid.

Riik kannab järgmised kulud:

1. õigusnõustaja tasud ja kulud;
2. kohtunike, ametnike ja kohtuametnike sõidukulud ja kulutused oma ülesannete täitmiseks väljaspool kohut;
3. tunnistajate, kohtunikuabide ja ekspertide sõidukulud ja kulutused ning viimaste kulutused oma ülesannete täitmisel hüvitatakse samuti;
4. kohtuniku otsuse kohta õigusliku teate avaldamise kulud;
5. ametliku taotluse korral teavitamise kulud;
6. lastehoiutasud.

Riigil on regressiõigus ja kui ta ei nõua summasid sisse kohtuvaidluse kaotanud poolelt, võib ta nõuda tasuta õigusabi saanud poolelt summade väljamaksmist järgmistel juhtudel: 1) kui tasuta õigusabi saaja võidab kohtuvaidluse ja talle mõistetakse välja vähemalt kuuekordne kulude summa või 2) kui hagi/avaldus võetakse tagasi või menetlus lõpetatakse. Kehtestatud on erinormid tagasimaksmise tagamiseks, kui kohtuasi eemaldatakse kohtuasjade registrist või menetlus lõpetatakse poolte tegevusetuse tõttu või õiguslike nõuete täitmata jätmise tõttu.

3 Kas mul on õigus tasuta õigusabile?

Tsiviilasjades ja hagita asjades (nt kooselu lõpetamine, laste hooldusõigus või vanemlikku vastutust käsitlevad otsused) on piisavate vahenditeta kodanikel õigus saada enda kaitsmiseks tasuta õigusabi, kui nende väited ei ole ilmselgelt alusetud.

Kodakondsuseta isikuid ja riigis seaduslikult elavaid välisriigi kodanikke koheldakse kodanikega samaväärselt, tingimusel et Itaalias elamine on seaduslik selle kuupäeva seisuga, mil kohtumenetluseks alust andev olukord või asjaolu tekkis. Kvalifitseeruda võivad ka mittetulundusühingud või muud ühendused, mis ei osale äritegevuses. Seega ei ole õigus tasuta õigusabile üksnes heategevuslikel mittetulundusühingutel või vaestele haridust andvatel mittetulundusühingutel, kes kvalifitseeruvad juba seaduse nr 217/90 alusel, vaid ka tarbijaühendustel ja kasutajatel, kes on loetletud seaduse nr 281/98 artiklis 5.

Tasuta õigusabi saamiseks peab kooskõlas presidendi dekreeedi nr 115/2002 artikliga 76 taotleja aastane maksustatav tulu olema vastavalt viimasele maksudeklaratsioonile kuni 11 493,82 eurot (ministri 16. jaanuari 2018. aasta dekreet, mis on avaldatud ametlikus väljaandes nr 49, 28.02.2018).

Sissetuleku piirmäärasid kohandatakse iga kahe aasta tagant justiitsministri määrusega pärast konsulteerimist majandus- ja rahandusministeeriumiga (presidendi dekreeedi nr 115/2002 artikkel 77), et võtta arvesse tööliste ja teenistujate perekondade tarbijahinnaindeksi muutusi, mille on kahel eelneval aastal kindlaks teinud ISTAT.

Kui asjaomane pool elab koos abikaasa, registreeritud partneri või teiste pereliikmetega, võetakse tuluna arvesse kõigi pereliikmete, sealhulgas taotleja sama perioodi kogutulu.

Seoses taotlejaga koos elavate isikutega, kelle tulu tuleks lisada taotleja omale, suurendatakse kriminaalmenetluses sissetuleku piirmäärasid 1032,91 euro võrra iga temaga koos elava pereliikme kohta.

Tuleb märkida, et artiklis 76 osutatud summa arvutamisel tuleb arvestada taotleja saadud lahutushüvitist, välja arvatud juhul, kui see tasutakse ühekordse maksena.

Ebaseaduslikust tegevusest saadud tulu mõjutab samuti õigust saada tasuta õigusabi, kuid tulu auditeerimisel ei või tugineda automaatsetele protseduuridele, vaid tuleb läbi vaadata üksikjuhtumi konkreetsed asjaolud, välistades seega võimaluse, et oluliseks peetakse mittelõplikku kohtuotsust, kuna see rikuks süütuse presumptsiooni. Tasuta õigusabi andmisest keeldumine ebaseaduslikust tegevusest tulu saamist eeldada võimaldava mittelõpliku kohtuotsuse põhjal on seega ebaseaduslik (kriminaalasjade kassatsioonikohus, neljas koda, 20. veebruari 2013. aasta kohtuotsus nr 18591).

Erand: kui kohtuasi puudutab isikuõigusi või menetlustes, kus taotleja huvid on vastuolus tema leibkonna teiste liikmete huvidega, arvestatakse üksnes isikliku tulu.

Õigus saada tasuta õigusabi säilib kõigis menetlusetappides ja -astmetes. Tsiivil- ja haldusasjad erinevad kriminaalasjadest siiski selle poolest, et kui tasuta õigusabi saanud pool kaotab kohtuvaidluse, ei või ta tasuta õigusabi kasutada kohtuotsuse vaidlustamiseks, ilma et ta seda abi uuesti taotleks.

Lisaks ei tähenda tsiviilkohtumenetluses tasuta õigusabi saamise õigus seda, et riik vastutab kulude eest, mis mõistetakse kliendilt välja teisele, kohtuvaidluse võitnud poolele, sest see õigus hõlmab üksnes tasuta õigusabi saanud poole õigusnõustajale võlgnetavaid kulusid ja tasusid, mille riik kohustub selle poole asemel tasuma, arvestades tema ebakindlat varalist seisundit ja seda, et tema nõuded ei ole ilmselgelt alusetud (vt tsiviilasjade kassatsioonikohus, 2012. aasta kohtuotsus nr 10053).

Erijuhud

Erandina presidendi dekreeedi nr 115/2002 artikli 76 lõikega 1 kehtestatud sissetuleku piirmääradest võivad mõnikord tasuta õigusabi saada järgmised isikud:

1. tasuta õigusabile võib olla õigus kriminaalseadustiku artiklites 572, 583a, 609a, 609c, 609g ja 612a osutatud kuritegudes kannatanutel ning kui need on toime pandud alaealiste vastu, siis kriminaalseadustiku artiklites 600, 600a, 600b, 600d, 601, 602, 609d ja 609j osutatud kuritegudes kannatanutel, sealhulgas erandina seaduses (artikli 76 lõige 4b) sätestatud sissetuleku piirmääradest;
2. kohtumenetluses mis tahes rollis osalevatel välisriigi kodanikest saatjata alaealistel on õigus saada teavet võimaluse kohta määrata usaldusväärne õigusnõustaja, sealhulgas 4. mai 1983. aasta seaduse nr 184 (muudetud redaktsioonis) artikli 3 lõike 1 kohaselt talle määratud eestkostja või vanemlikult vastutava isiku kaudu ning taotleda kohaldatavate õigusaktide alusel tasuta õigusabi menetluse mis tahes etapis või astmes (artikli 76 lõige 4c);
3. alaealistel või täisealistel lastel, kes ei ole majanduslikult iseseisvad ja on kaotanud vanema sellise mõrva tagajärjel, mille on toime pannud vanema abikaasa (olenemata sellest, kas nad elavad lahus või on lahutatud), vanema registreeritud partner (isegi kui registreeritud kooselu on lõppenud) või isik, kellel on või on olnud vanemaga pikaajaline lähisuhe, mis hõlmab kooselu, võib olla õigus tasuta õigusabile, sealhulgas erandina seaduses sätestatud sissetuleku piirmääradest, ning erandkorras kohaldatakse seda õigust seotud kriminaalmenetlusele ja kõikidele kuriteost tulenevatele tsiviilkohtumenetlustele, sealhulgas täitemenetlustele (artikli 76 lõige 4c);
4. terrorikuritegude või sarnaste kuritegude ohvrid või nende ülalpidamisel olnud isikud (seaduse nr 206/204

artikli 10 lõige 1).

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Nagu eespool märgitud on tsiviilasjades ja hagita asjades (nt kooselu lõpetamine, laste hooldusõigus või vanemlikku vastutust käsitlevad otsused) piisavate vahenditeta kodanikel õigus saada enda kaitsmiseks tasuta õigusabi, kui nende väited ei ole ilmselgelt alusetud.

Kõnealuse abi andmata jätmiseks on subjektiivseid põhjuseid:

- taotleja on isik, kes on lõpliku kohtuotsusega süüdi mõistetud kuritegudes, mis on seotud tulumaksu- ja käibemaksupettusi käsitlevate õigusnormide rikkumisega;
- taotlejat abistab rohkem kui üks õigusnõustaja, välja arvatud õigusnõustaja, kes on määratud kriminaalmenetluses kaugosalema asjades, mil kohaldatakse seadust nr 11/1998.

Peale nimetatud juhtude on siiski ka muid juhte, mil võib eeldada, et taotlejal on piisavalt vahendeid, ja need on järgmised:

- teiste isikute võlanõuete ja viiviste loovutamise seotud asjad (välja arvatud juhul, kui loovutamine toimub olemasolevate nõuete või viiviste tasumiseks);
- kui tegemist on lõpliku kohtuotsusega süüdimõistmisega kriminaalseadustiku artiklis 416a ja presidendi 23. jaanuari 1973. aasta dekreediga nr 43 vastu võetud konsolideeritud redaktsiooni artiklis 291c sätestatud kuritegudes, mis piirduvad presidendi 9. oktoobri 1990. aasta dekreediga nr 309 vastu võetud konsolideeritud redaktsiooni artikli 80 ja artikli 74 lõikes 1 sätestatud raskendatud asjaoludel toime pandud kuritegudega, ning kuritegudes, mis on toime pandud eelnimetatud artiklis 416a kindlaks määratud tingimusi ära kasutades või selles artiklis nimetatud ühenduste tegevuse hõlbustamiseks, arvatakse tulu kehtestatud piirmäärasid ületavaks. Lubatud on siiski tõendada vastupidist (konstitutsioonikohtu 2010. aasta otsus nr 139).

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Eriolukordade jaoks erikorda kehtestatud ei ole. Tuleb siiski märkida, et konsolideeritud redaktsiooni artikli 126 kohaselt võib advokaat 10 päeva jooksul pärast taotluse esitamist või kättesaamist teha taotlejale ajutiselt tasuta õigusabi ettemakse, kui nõuded on täidetud.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Tsiviilkohtumenetluses peaks tasuta õigusabi taotluse, mis on koostatud konsolideeritud redaktsiooni artiklites 79 ja 122 sätestatud meetodeid ja sisu järgides, esitama või tähtkirjaga advokatuurile saatma taotleja isiklikult või tema õigusnõustaja.

Ei ole täpsustatud, kas tähtkirjaga kättetoimetamisel on nõutav väljastusteade. Seepärast ei peeta seda abikõlblikkuse tingimuseks, vaid see on taotleja otsustada.

Taotlusvormi saab advokatuuri esindustest.

Tsiviilkohtumenetluses tasuta õigusabi saamise taotlused tuleb esitada sellele advokatuuri esindusele, mille tööpiirkonnas asub:

- koht, kus töötab asja menetlev kohtunik;
- koht, kus töötab asja sisuliselt lahendama pädev kohtunik, kui menetlus on veel pooleli;
- koht, kus töötab vaidlustatud lahendi teinud kohtunik, kui tegemist on edasikaebamisega kassatsioonikohtule, Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsevale riiginõukogule või Itaalia kontrollikojale.

Presidendi dekreeidi nr 115/2002 artikli 78 kohane taotlus on vastuvõetamatu, kui taotleja ei ole seda allkirjastanud. Allkirja peab olema tõestanud õigusnõustaja või see peab olema tõestatud presidendi 28. detsembri 2000. aasta dekreeidi nr 445 artikli 38 lõikega 3 kehtestatud korra kohaselt.

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Taotleja allkirjastatud taotlus peab olema koostatud tavalisel (tembeldamata) paberil ja sisaldama järgmist (eelnimetatud presidendi dekreeedi artikkel 79):

- tasuta õigusabi taotlus;
- taotleja ja tema leibkonnaliikmete isikuandmed ja maksukood;
- kinnitus taotlusele eelnenud aastal saadud tulu kohta (enda koostatud deklaratsioon);
- lubadus teavitada abikõlblikkuse seisukohast olulistest sissetuleku muutustest;
- kas kohtuasi on juba algatatud;
- järgmise kohtuistungiku kuupäev;
- vastaspoole andmed ja elukoht;
- faktilised ja õiguslikud asjaolud esitatava või esitatud nõude põhjendatuse hindamiseks;
- tõendid (dokumentide, kontaktandmete, tunnistajate ütluste, eksperdiarvamuste jne ära kirjad).

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Nagu eespool märgitud, tuleb tsiviilkohtumenetluses tasuta õigusabi saamise taotlused esitada sellele advokatuuri esindusele, mille tööpiirkonnas asub:

- koht, kus töötab asja menetlev kohtunik;
- koht, kus töötab asja sisuliselt lahendama pädev kohtunik, kui menetlus on veel pooleli;
- koht, kus töötab vaidlustatud lahendi teinud kohtunik, kui tegemist on edasikaebamisega kassatsioonikohtule, Itaalia kõrgeima halduskohtuna tegutsevale riiginõukogule või Itaalia kontrollikohtule.

Kriminaalmenetluse puhul tuleb taotlus esitada asja menetlevale kohtunikule, ent kui asja menetletakse kassatsioonikohtus, siis tuleb see esitada kohtunikule, kes tegi vaidlustatud lahendi (eelnimetatud presidendi dekreeedi artiklid 93 ja 96).

Taotleja või tema õigusnõustaja peab taotluse esitama või tähtkirjaga saatma selle kohtu sekretärile, kus asja menetlev kohtunik töötab.

Kui taotleja on kinni peetud või vangistatud, võib taotluse vastu võtta kinnipidamisasutuse juht või kohtupolitsei ametnik.

Kohtuistungiku ajal ei ole taotlusi enam võimalik esitada.

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Taotlejale ja kohtunikule saadetakse selle dokumendi ära kiri, millega advokatuur taotluse rahuldab, tagasi lükkab või vastuvõetamatuks tunnistab.

Kui taotlus on esitatud, siis advokatuur:

- hindab esitatud väidete põhjendatust ja abikõlblikkuse tingimuste täidetust;
- väljastab 10 päeva jooksul ühe järgmistest otsustest:
  - taotlus rahuldada,
  - taotlus vastuvõetamatuks tunnistada,
  - taotlus tagasi lükata;
- saadab otsuse ära kirja taotlejale, pädevale kohtunikule ja maksuhaldurile, et kontrollida deklareeritud tulu.

Kui advokatuur lükkab taotluse tagasi või tunnistab selle vastuvõetamatuks, võib selle esitada asja menetlevale kohtunikule, kes teeb selle kohta määruse. Tähtaeg on kohustuslik.

Kui kontrollid on lõppenud, teeb kohtunik põhistatud määruse taotluse vastuvõetamatuks tunnistamise, rahuldamise või tagasilükkamise kohta.

Kohtusekretär teavitab taotlejat tehtud määrusest.

Kriminaalmenetlustes peab kohtunik siiski tegema määruse 10 päeva jooksul pärast taotluse esitamise või kättesaamise kuupäeva.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

-

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Taotlejad, kellele antakse tasuta õigusabi, võivad valida endale õigusnõustaja tasuta õigusabi andvate õigusnõustajate nimekirjadest, mille on koostanud selle apellatsioonikohtu tööpiirkonnas tegutsevad advokatuurid, mille tööpiirkonnas töötab kohtunik, kes on pädev asja sisuliselt lahendama või kes asja menetleb. Taotlejad, kellele antakse tasuta õigusabi, võivad määrata ka eksperdist tunnistaja, kui seadus seda lubab.

Kui asja menetleb kassatsioonikohus, valitakse õigusnõustaja nimekirjadest, mille on koostanud selle apellatsioonikohtu tööpiirkonnas tegutsevad advokatuurid, mille tööpiirkonnas töötab vaidlustatud lahendi teinud kohtunik.

Õigusnõustajate nimekiri sisaldab õigusala töötajaid, kes on sinna kandmist taotlenud ja omavad kaitsmiseks vajalikku kvalifikatsiooni.

Advokatuur otsustab õigusnõustajate nimekirja kandmise nende sobivuse, viimase kuue aasta erialase kogemuse ja selle põhjal, et nende suhtes ei ole võetud distsiplinaarmeetmeid.

Õigusnõustajaid võib nimekirjast mis tahes ajal eemaldada. Seda uuendatakse igal aastal ja see tehakse avalikkusele kättesaadavaks kõigis piirkonna kohtutes.

Tasuta õigusabi saava poole õigusesindaja peab taotlema menetluse lõpetamisest teavitamist, kui menetlus eemaldatakse kohtuasjade nimekirjast poolte tegevusetuse tõttu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 309 kohaselt). Selle kohustuse täitmata jätmine on distsiplinaarrikkumine.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Tasuta õigusabi saajad (eelnimetatud presidendi dekreeedi artikkel 107) on teatavate kulude kandmisest vabastatud, samal ajal kui ülejäänud kulud kannab riik, nagu on sätestatud presidendi dekreeedi nr 115/2002 artiklis 131. Abi katab kõik seadusega nõutavad menetluskulud, sealhulgas taotleja nimel tegutseva eksperdist tunnistaja määramise kulud. See ei kata siiski kohtuvälise konsulteerimise kulusid.

Taotleja õigusnõustajale võlgnetavad tasud ja kulud tasub kohtunik iga menetlusetapi või -astme lõpus ja igal juhul tema õigusnõustajana tegutsemise lõpetamisel.

Tasutakse ka kohtunikuabi ja taotleja nimel tegutseva eksperdist tunnistaja kulud ja tasud.

Tasuta õigusabi saajat ja asjaomaseid isikuid, sealhulgas prokuröri, teavitatakse maksekorraldusest ja nad võivad selle vaidlustada.

Taotleja õigusnõustaja, kohtunikuabi ja taotleja nimel tegutsev eksperdist tunnistaja ei või küsida ega saada oma kliendilt muud tasu ega hüvitist, kui on ette nähtud seaduses. Vastupidised kokkulepped on õigustühised ja selle keelu rikkumine kujutab endast rasket distsiplinaarrikkumist.

Kriminaalmenetluses esitatud tsiviilhagi korral reguleerib menetluskulusid konsolideeritud redaktsiooni artikkel 108. Üldiselt tagab tasuta õigusabi saamise õigus saajale siiski samad õigused, mis on tagatud üldnormide kohaselt.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Tasuta õigusabi käsitlevates õigusnormides ei ole osalist tasuta õigusabi ette nähtud.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Abikõlblikkus hõlmab kõiki menetlusastmeid ja -etappe ning tulenevaid või muul viisil seotud menetlusi (nt täitemenetlus).

Kui aga tasuta õigusabi saanud pool kaotab kohtuvaidluse, ei või ta tasuta õigusabi kasutada lahendi vaidlustamiseks, välja arvatud kriminaalmenetlusega seotud hüvitamisnõuete puhul.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui tasuta õigusabi saaja sissetulek menetluse ajal muutub, mis mõjutab tema õigust saada tasuta õigusabi, siis asja menetlev kohtunik tühistab tasuta õigusabi.

Asja menetlev kohtunik võib tasuta õigusabi igal ajal tühistada ka juhul, kui ilmneb, et abikõlblikkuse kriteeriumid ei ole täidetud või et asjaomane pool on tegutsenud või reageerinud pahauskselt või raske hooletusega.

Tühistamine jõustub sissetuleku muutuse kontrollimisest, kuid on muudel juhtudel tagasiulatav ja nõuab riigi makstud summade tagasinõudmist.

Kui avastatakse, et on esitatud valeandmeid, nõuab rahandusosakond abi tühistamist ja edastab tõendid tuleneva kriminaalmenetluse algatamise eest vastutavale prokurörile.

Abikõlblikkuse kriteeriumide täidetuse kontrolle võib menetluse kestel õigusasutuste taotlusel või rahandusosakonna algatusel korrata.

Sissetuleku kohta valeandmete esitamist võib karistada ühe- kuni viieaastase vanglakaristusega ja trahviga vahemikus 309,87–1549,37 eurot. Karistust või trahvi suurendatakse, kui valeandmete esitamise tulemusel antakse taotlejale tasuta õigusabi või antakse seda talle edasi.

Süüdimõistmisega kaasneb abi tagasiulatav tühistamine ja õigusrikkujalt riigi makstud summade tagasinõudmine (vt eelnimetatud presidendi dekreeedi artikkel 136).

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kui pädev advokaatur lükkab tasuta õigusabi taotluse tagasi või tunnistab selle vastuvõetamatuks, võib taotleja esitada uue taotluse asja menetlevale kohtunikule, kes teeb selle kohta määruse.

Kriminaalmenetluse kohta on presidendi dekreeedi artiklis 99 siiski sätestatud, et taotleja või tema õigusnõustaja võib esitada 20 päeva jooksul pärast taotluse tagasilükkamisest teatamist edasikaebuse selle kohtu või apellatsioonikohtu esimehele, kus taotluse tagasi lükanud kohtunik töötab.

Viimati uuendatud: 06/12/2023

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.